

РАЗДЕЛ А

СЪСТОЯНИЕ НА АГРАРНИЯ ОТРАСЪЛ

I. Състояние и развитие на националната икономика. Макроикономическа рамка. Място на аграрния отрасъл в националната икономика.

Тенденциите на стабилност в развитието на националната икономика за изминалите четири години се запазиха, въпреки едновременното забавяне на темповете на растеж в почти всички региони на света.

Показателите, характеризиращи макроикономическата рамка на страната, въпреки стабилността си за периода 1999-2001 г. все още не са достигнали необходимите нива за добра икономическа среда и условия за инвестиционна активност (Таблица I.1).

Създаденият брутен вътрешен продукт (БВП) в икономиката на страната за 2001 г. по пазарни цени е в размер на 29 618 млн. лв. На човек от населението се падат 3 725 лв. от стойностния обем на БВП, или 1 705 щатски долара, при среден валутен курс 2,185 лева за щатски долар. За 2000 г. БВП на човек от населението е 3 274 лв., а в щатски долари 1 542, при среден валутен курс 2,124 лева за щатски долар.

Добавената стойност, реализирана от субектите на националната икономика през 2001 г., възлиза на 26 204 млн. лв. Делът на добавената стойност, създадена от частния сектор на икономиката е 71,7 на сто и отбелязва реално увеличение от 7,3 на сто спрямо 2000 г., което е по-слабо от увеличението за предходния период. Това може да се обясни с приключването на процесите по приватизация на предприятията.

През 2001 г. brutният вътрешен продукт на България е нараснал с 4%. Най-висок растеж е постигнат от индустриалния сектор и от сектора на услугите, в които създадената брутна добавена стойност нараства с 4,2%. Секторът “Селско и горско стопанство” регистрира ръст от 0,5% на brutната добавена стойност и запазва най-малък структурен дял – 13,6%, като задържа очерталата се тенденция за постепенното му намаляване от 1997 г. до сега.

Селското стопанство беше сериозно засегнато от неблагоприятните климатични условия и пожари през последните две години. Освен обективните фактори негативно влияние върху селскостопанското производство продължават да оказват общите икономически условия, имащи решаващо значение за неговото развитие - раздробената собственост върху земята, проблемите с достъпа до кредити, изключително ниска инвестиционна активност, дължаща се на лошото финансово състояние на селскостопанските предприятия.

От компонентите на крайното използване на БВП инвестициите в основен капитал за 2001 г. възлизат на 5 260 млн. лв., като нарастват реално с 19,9 на сто спрямо 2000 г. и достигат относителен дял от 17,76 на сто в общия обем на БВП. Инвестициите в аграрния отрасъл отново бележат спад – в сектор “Селско, ловно и горско стопанство” направените инвестиции през 2001 г. като разходи за придобиване на материални дълготрайни активи и придобити материални дълготрайни активи възлизат общо на 186,5 млн.лв. и бележат намаление от 21,5 млн.лв. спрямо инвестициите през 2000 г., а в сектор “Рибно стопанство” същите възлизат на 3,8 и са намаляли с 0,4 млн.лв.

Индивидуалното потребление на населението е в размер на 22 920 млн. лв. и нараства с 4,5 на сто спрямо 2000 г.

Външнотърговското салдо от стоки и услуги за 2001 г. е отрицателно – минус 2 218 млн. лв. Индексът на физическия обем на износа на стоки и услуги е по-нисък от този на вноса с 4,5 процентни пункта, износьт нараства с 8,5 на сто, а вносьт с 13,0 на сто. Отрицателното външнотърговско салдо се отразява негативно върху текущата сметка на платежния баланс на страната, чийто дефицит за 2001 г. е в размер на 885,0 млн. щатски долара. И през 2001 г. основно положително влияние върху текущата сметка оказва търговското салдо на услугите – 545,7 млн. щатски долара, което се подобрява в сравнение с предходните години благодарение на нарасналите приходи от туризъм (632,2 млн. щатски долара). Външнотърговското салдо за аграрния отрасъл и за 2001 г. е положително и възлиза на около 222,1 млн.лв., въпреки че спрямо 2000 г. бележи намаление от около 82.1 млн.лв., което е резултат от по-слабото нарастване на износа на селскостопански стоки (2.99%) спрямо увеличението на вноса с 14,84%.

Инфлацията в България в края на 2001 г. е 4.8 сто. Доходите на наетите бележат слабо нарастване.

Към 31.12.2001 г. равнището на безработицата в страната, изразено като съотношение на безработните лица към икономически активните лица, е 17,3 на сто и е по-ниско спрямо предходната година, в края на която е било 17,9 на сто.

Българската валута и финансовото състояние на кредитните институции запази своята стабилност и през 2001 г. Запази се тенденцията от предходната година на стабилност на валутния курс на щатския долар и лихвения процент.

Основните показатели, характеризиращи състоянието на икономиката на страната за периода 1998-2001 г. и мястото на аграрния отрасъл са показани в Таблица I.1.

Таблица I.1
Основни макроикономически показатели
за периода 1998-2001 г.

	Показатели	1998 *	1999	2000	2001
1.	Брутен вътрешен продукт - млн.лв.	22 421	23 790	26 753	29 618
	В т.ч. Брутна добавена стойност – млн.лв.	20 052	21 205	23 697	26 204
	Брутна добавена стойност за Селско и горско стопанство – млн. лв.	3 769	3 458	3 301	3 579
	Дял на брутната добавена стойност за селско и горско стопанство в брутната добавена стойност за икономиката като цяло	18,8 %	16,3 %	13,9 %	13,6 %
	Външнотърговско салдо (износ-внос) – млн.лв.	52	-1 373	-1 432	-2 218

	В т.ч. Селско стопанство – млн.лв.	252,4	350,5	227,4	222,1
	Горско стопанство и риболов – млн.лв.	9,6	14,8	13,1	
	Инвестиции в разходи за придобиване и придобити материални дълготрайни активи – млн.лв.	6 110,2	8 289,7	10 093,7	9 480,1
	В т.ч. Инвестиции в аграрния сектор (селско, горско стопанство, лов и риболов) – млн.лв.	201,5	188,5	212,2	190,3
2.	Реален ръст на БВП	4,0%	2,3%	5,4%	4,0%
3.	БВП на човек от населението - в левове - в щатски долари	2 715 1 543	2 898 1 577	3 274 1 542	3 725 1 705
4.	Инфлация: - средно за периода - в края на периода	22,3% 1,0%	1,8% 6,2%	10,0% 11,4%	7,3 % 4,5%
5.	Валутен курс лева/USD	1,760	1,838	2,124	2,185
6.	Равнище на безработицата към 31.12.	12,2%	16,0%	17,9%	17,3%
	Регистрирани безработни – общо	465 202	610 551	682 792	662 260
7.	Средна годишна заплата на наетите за страната - лева	2 199	2 412	2 694	2 980
	- в селско, горско и ловно стопанство - лева	1862	1 977	2 170	2 367
	- в рибно стопанство - лева	1017	1 231	1 256	1 259

Източник: НСИ и собствени изчисления на МЗГ

*Стойностите в левове за 1998 г. са деноминирани.

Посочените данни и изводи за макроикономическата рамка на страната и мястото на аграрния отрасъл в националната икономика са на база предварителни данни на НСИ за 2001 г.